

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI
DEPARTAMENT WYCHOWANIA I EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

Warszawa, 29 kwietnia 2022 r.

DWEW-WWPB.053.4.2022.BN

Szanowna Pani,

odpowiadając na petycję¹ w sprawie profilaktyki prozdrowotnej w szkołach i placówkach, zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły lub placówki oraz organizacji czasu wolnego i wypoczynku uczniów, uprzejmie informuję.

Edukacja zdrowotna jest procesem dydaktyczno-wychowawczym, w którym zadaniem szkoły jest kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób, a ponadto ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się, korzyści płynących z aktywności fizycznej, a także stosowania profilaktyki.

Proces kształcenia i wychowania w polskich szkołach jest prowadzony zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego, którą określa Minister Edukacji i Nauki w formie rozporządzenia dla wszystkich typów szkół zawierającą cele i treści kształcenia oraz wychowania.

Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela² nauczyciel w realizacji programu nauczania ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne, oraz do wyboru spośród zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych. Natomiast dyrektor szkoły dopuszcza do użytku w danej szkole wybrane lub opracowane przez nauczycieli programy nauczania i odpowiada za ich zgodność z podstawą programową.

Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem godności osobistej ucznia³.

---

¹ z 2 lutego 2022 r.

² Dz.U. z 2021 r. poz. 1762.

³ Art. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021, 1082).

Kwestie dotyczące bezpieczeństwa i higieny uczniów reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w *sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*⁴. Dyrektor, po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego, ustala m.in. długość przerw międzylekcyjnych oraz organizuje przerwy w sposób umożliwiający uczniom spożycie posiłków na terenie szkoły lub placówki.

Zgodnie z zalecanymi warunkami i sposobem realizacji np. wychowania fizycznego w szkołach⁵, zajęcia te powinny być prowadzone w sali sportowej, w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu zastępczym bądź na boisku szkolnym. Szczególnie zalecane są zajęcia ruchowe na zewnątrz budynku szkolnego, w środowisku naturalnym.

W obecnym stanie prawnym szkoły korzystają z dużego zakresu autonomii. Zasady szczegółowe działania szkoły, w tym m.in. dotyczące warunków prowadzenia zajęć na świeżym powietrzu mogą znaleźć się w statucie szkoły lub w wewnętrznych dokumentach szkoły np. regulaminie korzystania z boiska szkolnego.

Przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w *sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki*⁶ publiczne przedszkola, szkoły i placówki mogą organizować krajoznawstwo i turystykę, w czasie roku szkolnego, w szczególności w ramach odpowiednio zajęć dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczych (z wyjątkiem ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej).

Zgodnie z § 2 w/w rozporządzenia, celem organizowanego przez szkoły krajoznawstwa i turystyki jest:

1. Poznawanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii,
2. Poznawanie kultury i języka innych państw,
3. Poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego,
4. Wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania,
5. Upowszechnianie wśród uczniów zasad ochrony środowiska naturalnego oraz wiedzy o składnikach i funkcjonowaniu rodzimego środowiska przyrodniczego, a także umiejętności korzystania z zasobów przyrody,

---

⁴ Dz. U. z 2020, poz.1604.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r. poz. 977, z późn. zm.).

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1055.

6. Upowszechnianie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej, poprawę stanu zdrowia uczniów pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie,
7. Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, w szczególności w ramach profilaktyki uniwersalnej,
8. Poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

Natomiast zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia, krajoznawstwo i turystyka są organizowane w formie:

- 1) wycieczek przedmiotowych – inicjowanych i realizowanych przez nauczycieli w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego albo programu nauczania w ramach jednego lub kilku przedmiotów,
- 2) wycieczek krajoznawczo-turystycznych o charakterze interdyscyplinarnym, w których udział nie wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, organizowanych w celu nabywania wiedzy o otaczającym środowisku i umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce,
- 3) specjalistycznych wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych.

Zgodę na zorganizowanie wycieczki szkolnej (§ 6 ust. 1) oraz jej formę (czy jest to wycieczka przedmiotowa, czy np. krajoznawczo-turystyczna, np. spacer po parku, czy do muzeum lub specjalistyczna) zawsze wyraża dyrektor szkoły, zatwierdzając kartę wycieczki, w tym program wycieczki, liczbę uczestników, kierownika i opiekunów wycieczki. Wycieczka szkolna może być realizowana w celu wszechstronnego rozwoju ucznia, zgodnie z programem nauczania określonym w rozporządzeniu *w sprawie podstawy programowej*⁷ w ramach zajęć dydaktycznych, w tym w formie wycieczek przedmiotowych, itp.

Zgodnie z § 5 ww. rozporządzenia - organizację i program wycieczki należy dostosować do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności.

W przypadku zatwierdzenia przez dyrektora karty specjalistycznej wycieczki krajoznawczo-turystycznej (w której udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych) kierownik i opiekunowie wycieczki są obowiązani posiadać

---

⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356 z późn. zm.).

udokumentowane przygotowanie zapewniające bezpieczną realizację programu wycieczki.

Warto podkreślić, że zgodnie z przepisami art. 10 ustawy Prawo oświatowe⁸, organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Do jego zadań należy w szczególności zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz zadań inwestycyjnych. Dlatego warto zwrócić się do organu prowadzącego szkołę z wnioskiem o rozważenie możliwości organizacji np. siłowni, placu zabaw czy zakup leżaków, które byłyby wykorzystywane przez uczniów w celu odpoczynku lub rekreacji.

Z poważaniem

Wawrzyniec Roch Kowalski
Zastępca Dyrektora
/ – podpisany cyfrowo/

---

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082.